

Анализ на нуждите от обучение на жени лидери от район Кремиковци по темата за домашното насилие

Проект „Събери сили и кажи STOP на насилието“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община – Програма „Европа“ 2025 от Българско училище за политика „Димитър Паница“, в партньорство с район Кремиковци и Народно читалище „Михаил Гелев 1926“, Челопечене.

Проект „Събери сили и кажи STOP на насилието“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община – Програма „Европа“ 2025 от Българско училище за политика „Димитър Паница“, в партньорство с район Кремиковци и Народно читалище „Михаил Гелев 1926“, Челопечене.

Съдържание

1. Анализ на резултати от анкетно проучване	3
2. Анализ на резултати от фокус група.....	31
3. Заключение.....	34
4. Препоръки.....	35

Мненията и/или заключенията, изразени в анализа, не представляват официално становище на Столична община.

1. Анализ на резултати от анкетно проучване

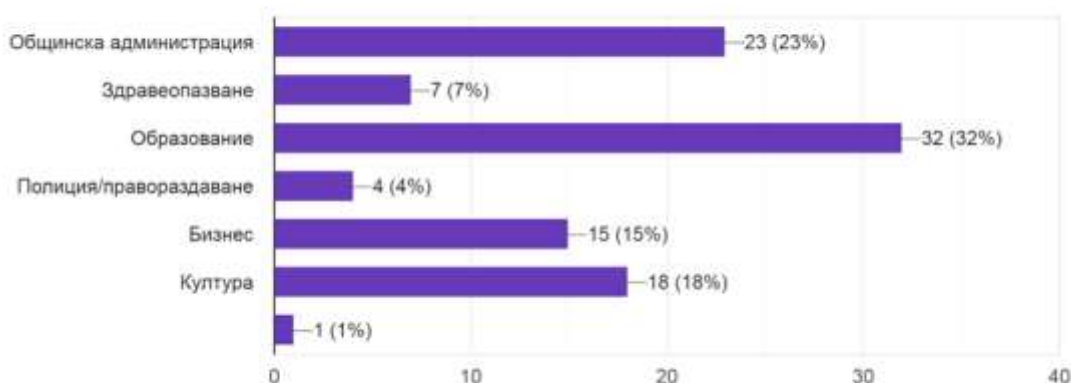
Проучването е проведено между 01.08.2025 и 20.08.2025 сред 100 жени лидери от район Кремиковци. Анкетата е анонимна, направена чрез разпращане на стандартизиран въпросник, който съдържа 30 въпроса.

Всеки от участниците в анкетата можеше сам да решава на кои въпроси да отговори. Принудителните отговори често водят до неискрени или случайни отговори, особено ако участникът не разбира въпроса или не желае да отговори. Когато хората отговарят само на въпросите, които ги интересуват или по които имат мнение, данните са по-надеждни и по-смислени. Въпреки това на почти всички въпроси са отговорили и 100те анкетирани.

Графика 1

1. Професионална сфера

100 responses

Най-голямата група или почти една трета от анкетираните (32%) работят в сферата на образованието. Общинската администрация на район Кремиковци е на второ място с 23%. Сферата на културата заема третото място с 18%, което е нетипично висока стойност в сравнение с други подобни проучвания и най-вероятно може да бъде обяснено с включването на Народно читалище „Михаил Гелев 1926“, Челопечене, като партньор в проекта. Бизнесът е с 15% следван от здравеопазване – 7% и полиция/правораздаване с 4%. Едва 1% попада извън изброените категории, което

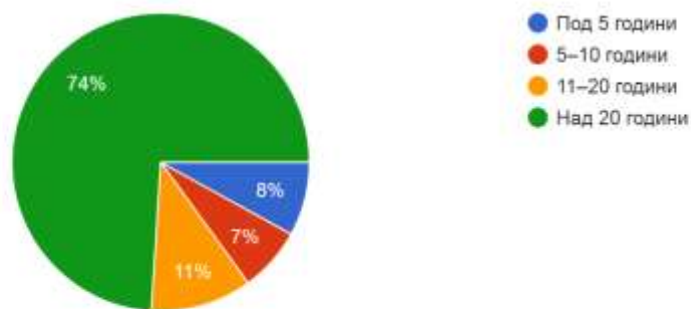
означава, че предварително зададените опции са покрили почти всички професионални сфери на анкетираните.

Много голямо мнозинство от анкетираните са с дългогодишен опит. Почти $\frac{3}{4}$ (74%) имат над 20 години стаж. Това означава, че извадката е съставена предимно от хора с богата експертиза и дълга кариера. Хората с опит между 11 и 20 години са 11%, което е сравнително малък дял в сравнение с очакваното. Млади специалисти (под 10 години опит) – общо 15% (8% под 5 години + 7% от 5 до 10 години).

Графика 2

2. Години професионален опит:

100 responses

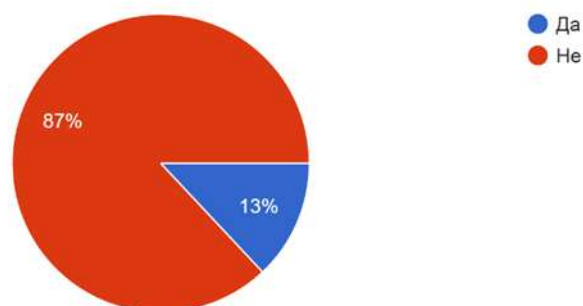
Обучителните програми са мощен инструмент за предотвратяване на домашното насилие, тъй като насърчават осведомеността, разбирането и предприемането на проактивни мерки. Съществен аспект на образованието за предотвратяване на домашното насилие е обучението на работещите в публичната сфера, които имат ежедневен досег с гражданите. Служителите на реда, работещите в общинската администрация, здравните специалисти, социалните работници и преподавателите играят ключова роля в идентифицирането и реагирането на домашно насилие. Специализираните програми за обучение предоставят на тези специалисти знанията и уменията да разпознават признаци на насилие, да реагират по подходящ начин и да подкрепят ефективно жертвите. Участието в обученията по темата гарантира, че лицата,

които влизат в контакт с жертви на домашно насилие са подготвени да предложат подходяща помощ.

Графика 3

3. Участвали ли сте в обучения, свързани с домашно насилие?

100 responses

Само 13% от анкетираните в район Кремиковци са участвали в обучения, свързани с домашно насилие, което показва сериозна нужда от повишаване на информираността и достъпа до такива програми. Огромното мнозинство от отговорилите (87%) не са участвали, което е тревожен сигнал. Това най-вероятно се дължи на липса на достъп до образователни инициативи, ниска ангажираност на институции и организации, липса на интерес или осъзнаване на нуждата от обучение. Липсата на експертни знания в сферата на домашното насилие често е ключов фактор и за липсата на ефективна реакция и подкрепа за жертвите. Този резултат подчертава нуждата от масови образователни кампании и достъпни обучения и институционална подкрепа.

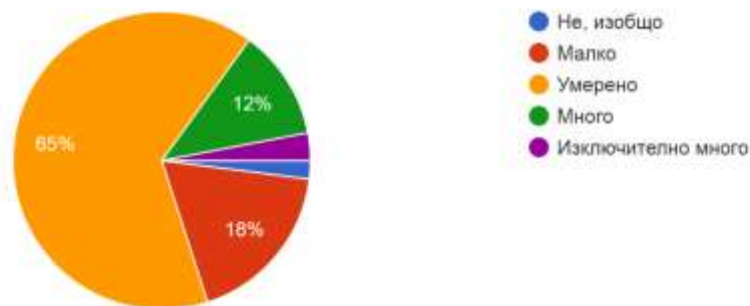
Преобладаващо „умерено“ ниво на запознатост (65%) с домашното насилие и последствията, произтичащи от него (графика 4) показва, че повечето от анкетираните имат базова представа, но не са достатъчно информирани в дълбочина (правни механизми, психологически травми, дългосрочни ефекти върху деца и др). Тревожен сигнал са 18% с „малко“ познания. Те имат ограничена осведоменост, което ги прави по-уязвими или неспособни да разпознаят и реагират адекватно на случаи на насилие. Само 12% са „много“ запознати. Това е сравнително нисък процент, особено когато

анкетата е проведена сред жени лидери (професионалисти или хора, които биха могли да оказват подкрепа).

Графика 4

4. Доколко сте запозната с домашното насилие и последствията, които произтичат от него?

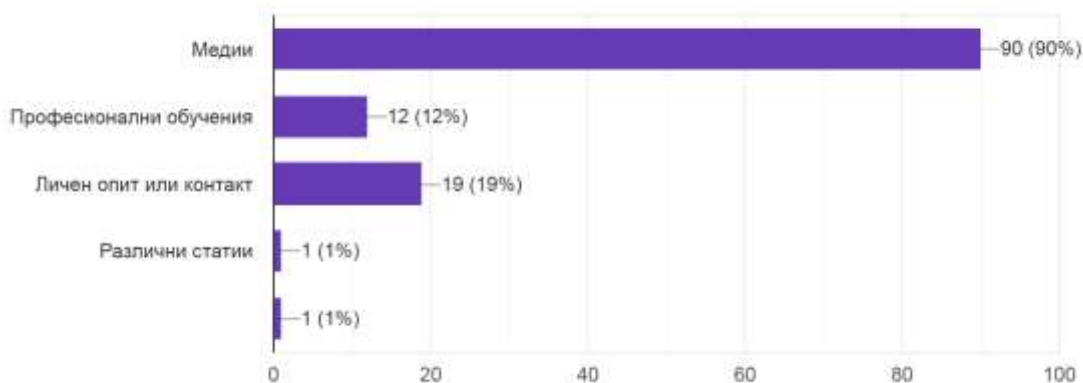
100 responses

Графика 5

5. Откъде черпите информация по темата? (може да изберете повече от един отговор)

100 responses

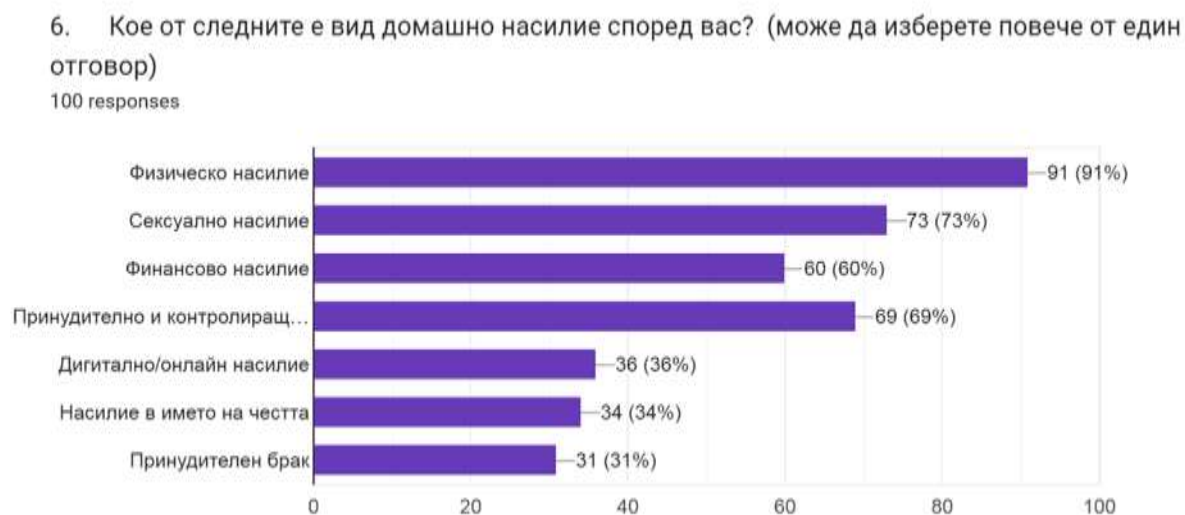

Основната част от анкетираните (90%) се информират за домашното насилие от медии (телевизия, радио, онлайн платформи и социални мрежи). Макар че медиите играят важна роля в популяризирането на темата, те често представят информацията

повърхностно или сензационно, което може да доведе до изкривено възприятие. Само 12% са добили знания по темата от професионални обучения. Това е нисък процент, особено като се вземе предвид, че анкетата е сред хора, които работят основно в публичната сфера. Това доказва изводът от графика 3 за нуждата от по-широко разпространение на структурирани и задълбочени обучения. Почти една пета от анкетираните (19%) са се сблъскали лично или чрез близки с темата. Това е тревожен, но и важен показател. Личният опит често води до по-дълбоко разбиране, но също така може да бъде травматичен и субективен. Забелязва се изненадващо нисък интерес (1%) към самостоятелно търсене и четене на аналитични или научни материали. В ерата на интернет, това може да бъде обяснено само с липсата на време или мотивация.

От изключителна значение е да се отбележи, че медиите са най-достъпният, но не винаги най-надеждният източник на информация. За да се изгради по-информирано и чувствително общество, е важно да се насърчава участието в професионални обучения и самостоятелно търсене на задълбочени материали по темата.

Графика 6

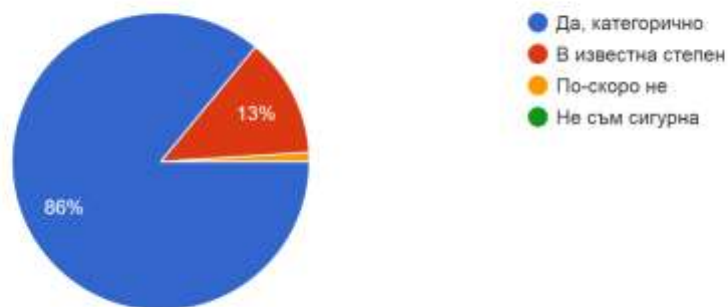

Графика 6 показва, че за респондентите физическото насилие е най-разпознаваемата форма на домашно насилие (91%). Сексуалното насилие също е широко разпознато, но с малко по-нисък процент (73%), което може да показва известна неяснота или табу

около темата. Контролиращото поведение (69%) и финансовото насилие (60%) са признати от над половината, което е положителен знак, че обществото започва да осъзнава по-фините форми на насилие. Високото разпознаване на контролиращото поведение е особено важно, защото то често е предвестник на по-тежки форми на насилие. Дигиталното насилие, насилието в името на честта и принудителният брак са значително по-малко разпознати (под 40%). Това може да се дължи на липса на информираност, културни или социални норми и с оглед на резултатите от графика 5 на недостатъчно медийно отразяване.

Графика 7

7. Смятате ли, че домашното насилие има сериозни последици за жертвата?
100 responses

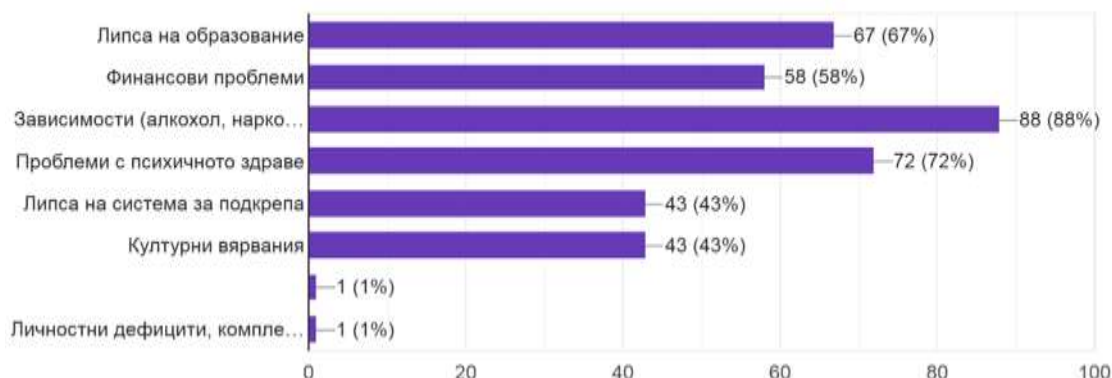

В голямата си част (86%) жените лидери в район Кремиковци осъзнават сериозността на последиците за жертвите на домашно насилие. Това създава благоприятна среда за развитие на политики за превенция, подкрепа на жертвите и санкциониране на извършителите. 13% признават вредата, но може би я възприемат като зависеща от контекста или степента на насилието. Това подсказва нужда от допълнително информиране и разясняване на дългосрочните психологически, социални и физически ефекти. Пренебрежимо малък дял от участниците не вярват или не са сигурни. Макар и минимално, това може да е сигнал за културни или лични предразсъдъци, липса на информация или нормализиране на насилието в определени среди.

Графика 8

8. Кои от следните фактори според вас допринасят за домашното насилие? (може да изберете повече от един отговор)

100 responses

Резултатите от графика 8 показват, че респондентите не възприемат домашното насилие като резултат от един-единствен фактор, а като сложна комбинация от личностни, социални и културни предпоставки. Най-често посочваните фактори са:

- Зависимости (88%) – Ролята на алкохола и наркотиците е ясно разпозната като основен катализатор за агресивно поведение.
- Психично здраве (72%) – Високият процент показва, че хората осъзнават връзката между психични разстройства и склонността към насилие.
- Липса на образование (67%) – Това подсказва, че липсата на знания и умения може да доведе до насилие.
- Финансови проблеми (58%) – Стресът от бедност или несигурност често води до напрежение в дома.
- Липса на система за подкрепа (43%) – Изоляцията и липсата на помощ от близки или институции увеличават риска от насилие.
- Културни вярвания (43%) – Някои традиции или норми могат да оправдават или толерират насилието.
- Личностни дефицити, комплекси (11%) – Макар и с нисък процент, това показва, че част от обществото вижда проблема и в индивидуалните характеристики.

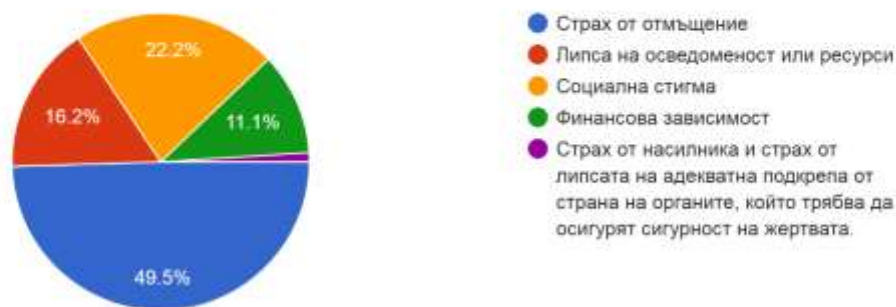
Почти половината от анкетираните (49.5%) смятат, че жертвите се страхуват от ответни действия от страна на насилника и това е най-силната бариера пред тях да потърсят помощ от домашно насилие. Този факт демонстрира, че според тях насилието често е придружено от заплахи, контрол и психологически терор. Това подчертава нуждата от ефективна защита, включително ограничителни заповеди, сигурен подслон и адекватна реакция от страна на полицията.

Социалната стигма е втори по значимост фактор (22.2%). Срамът, вината и страхът от обществено осъждане често пречат на жертвите да говорят открито. Това е особено валидно в по-консервативни или затворени общности, какъвто е район Кремиковци. Друг важен фактор е липсата на осведоменост или ресурси (16.2%). Според анкетираните, някои жертви просто не знаят към кого да се обърнат или не вярват, че ще получат реална помощ. Материалната несигурност често държи жертвите в токсични връзки (11.1%). Това е особено валидно при наличие на деца или липса на трудова заетост.

Графика 9

9. Коя според вас е най-голямата пречка за търсене на помощ от жертви на домашно насилие?

99 responses

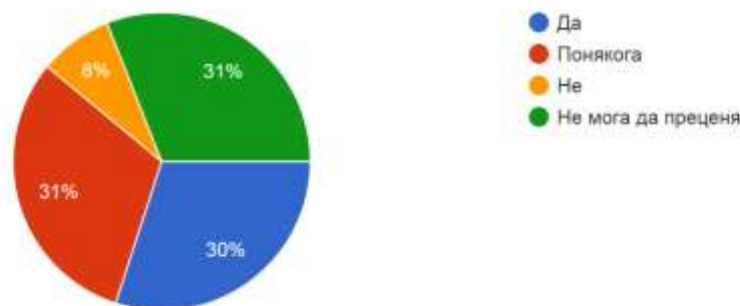
Участниците в проучването са разделени в преценката си за жертвите между обвинение, разбиране и неутралност. Почти равен брой хора са отговорили с „да“, „понякога“ и „не“, на въпроса дали жертвите на домашно насилие са твърде слаби, за да се защитят, което показва дълбоко разнородни нагласи. Това разпределение подсказва, че някои хора все още възприемат жертвите като пасивни или неспособни, докато други признават

сложността на ситуацията и външните фактори, които пречат за напускането на нездравословната среда. 30% вярват, че липсата на действие от страна на жертвата е резултат от лична слабост. Това мислене може да доведе до обвиняване на жертвата, което е опасно и демотивиращо. Отговорът „понякога“ (31%) показва нюансирано разбиране (жертвите са уязвими, но не винаги). Това може да отразява осъзнаване на контекста, като икономическа зависимост, страх, липса на подкрепа. 31% от отговорилите отхвърлят идеята, че жертвите са „слаби“, и вероятно разбират, че насилието е системен проблем, а не личен провал. Това е най-здравословната нагласа, която подкрепя жертвите и насърчава съпричастността. Промяната в обществените нагласи е ключова за създаване на среда, в която жертвите се чувстват подкрепени, а не осъждани.

Графика 10

10. Смятате ли, че жертвите на домашно насилие са твърде слаби, за да се защитят или да избягат от ситуацията?

100 responses

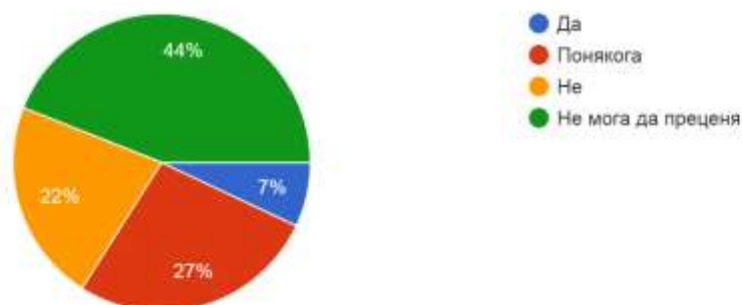
Жените лидери в район Кремиковци са разделени и несигурни по въпроса за вината на жертвите. Почти половината от участниците (44%) не се ангажират с категорично мнение дали жертвите провокират насилието срещу тях. Този резултат може да показва несигурност, липса на информация или страх от вземане на позиция по чувствителна тема. Възможно е също да отразява осъзнаване на сложността на проблема, без да се стига до обвинение. Отговорът „понякога“, който 27% дават предполага, че част от

обществото вярва, че поведението на жертвата може да провокира насилие, макар и не винаги. Това е опасна нагласа, защото може да легитимира насилието и да прехвърли вината върху жертвата. Този резултат подчертава нуждата да се работи за промяна на културните нагласи, които поддържат митове за „провокиране“. 22% категорично отхвърлят идеята, че жертвите са виновни за насилието срещу тях. Това е най-разумната и правилна позиция, която признава, че насилието е акт на контрол и агресия, а не реакция на поведение. Макар и малко (7%), вярват, че жертвите „предизвикват“ насилието. Това е неправилна и остаряла представа, която може да възпрепятства търсенето на помощ и да задълбочи травмата.

Графика 11

11. Смятате ли, че жертвите на домашно насилие се държат по начин, който води до насилие срещу тях?

100 responses

Над 1/3 от участниците в анкетата (36,4%) не са убедени, че жертвите могат сами да се измъкнат от тежки ситуации. Отговорите показват осъзнаване на сложността и бариерите, които пречат на жертвите да потърсят помощ. Това е реалистична и съпричастна позиция, която отчита страха, зависимостта, липсата на подкрепа и психологическите бариери, които често пречат на жертвите да действат. Потвърждава и тезата, че няма универсален модел на поведение. Почти половината от участниците (46,5%) не се ангажират с категорично мнение. Това показва несигурност или липса на достатъчна информация относно поведението на жертвите в крайни ситуации. Малък процент (6,1%) вярват, че жертвата непременно ще потърси помощ или ще си тръгне

при крайно насилие. Това е наивна или оптимистична нагласа, която не отчита реалните пречки, пред които са изправени жертвите.

Графика 12

12. Смятате ли, че ако домашното насилие е твърде жестоко, жертвата сама ще потърси помощ или ще си тръгне?

99 responses

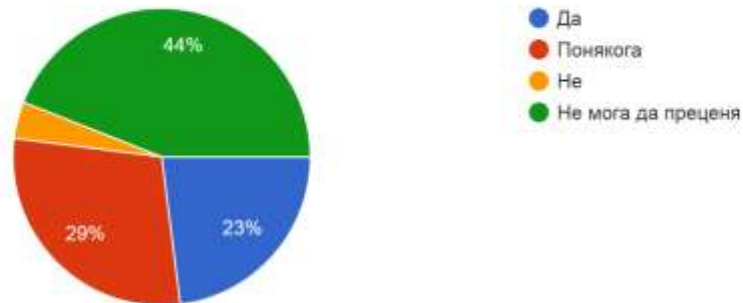

Както и при предишния въпрос, на питането дали жертвата на домашно насилие може да не го възприема като достатъчно сериозно, почти половината от участниците (44%) не се ангажират с мнение, което показва несигурност или липса на достатъчна информация. Това може да бъде обяснено и с осъзнаване на психологическата сложност на ситуацията, че не винаги е лесно да се разбере как жертвата възприема насилието. Значителна част от хората (29%) вярват, че в определени случаи жертвите не осъзнават напълно тежестта на насилието. Това е реалистично, тъй като психологическата манипулация, нормализирането на насилието и травмата често водят до изкривено възприятие. Група от 23% е категорична, че жертвите често не възприемат насилието като достатъчно сериозно. Причини за това може да са дългогодишно подчинение, емоционална зависимост или липса на външна перспектива. Малък процент от участниците (4%) смятат, че жертвите винаги осъзнават напълно тежестта на насилието. Това е по-рядко срещана позиция, която може да игнорира психологическите механизми на защита, отричане и адаптация.

Графика 13

13. Смятате ли, че жертвата на домашно насилие може да не възприема насилието като толкова лошо, колкото е в действителност?

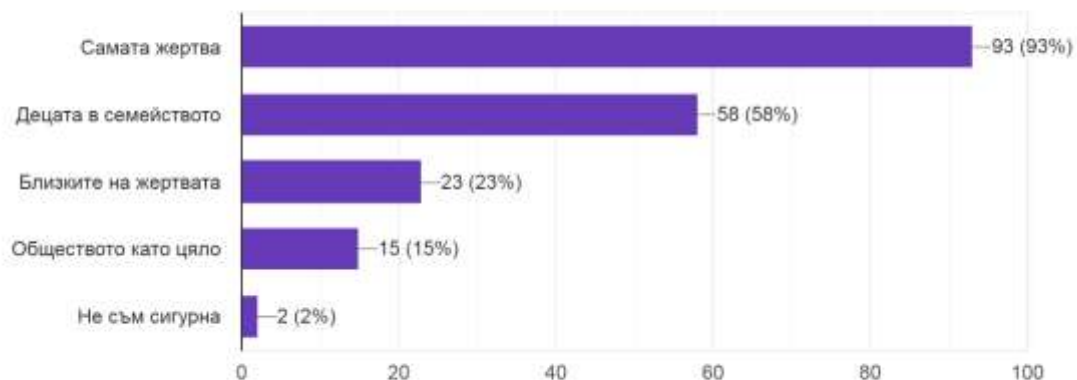
100 responses

Графика 14

14. Според вас кои от следните групи са най-силно засегнати от домашното насилие? (може да изберете повече от един отговор)

100 responses

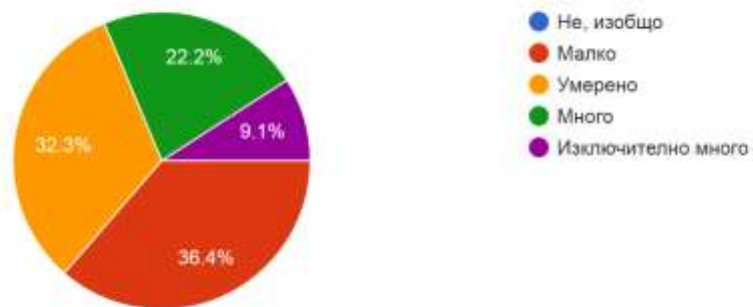

Почти всички участници в анкетата (93%) посочват жертвата като най-силно засегната, което е напълно логично. Това показва висока степен на съпричастност и осъзнаване на личната травма (физическа, психическа, емоционална), която насилието причинява. Над половината от анкетираните (58%) разпознават, че децата също страдат дори когато не са преки жертви. Те често са свидетели на насилието, което води до трайни

психологически последици, включително тревожност, агресия или затруднения в изграждането на здравословни връзки. Почти една четвърт от участниците (23%) смятат, че и роднините страдат – чрез емоционална болка, чувство за безпомощност или вина. Това подчертава нуждата от подкрепа не само за жертвата, но и за нейното обкръжение. Важен факт е, че макар и за по-нисък процент (15%), домашното насилие не е изолиран проблем, а социален феномен, който влияе на икономиката, здравеопазването, образованието и обществената сигурност. Минимален дял от участниците (2%) не могат да преценят, което показва висока степен на ангажираност и информираност сред останалите.

Графика 15

15. Възприемате ли домашното насилие като проблем на национално ниво в България?
99 responses

Най-голямата група от участници (36.4%) възприема домашното насилие като ограничен проблем в България, което може да отразява недостатъчна информираност или подценяване на мащаба. Това е тревожен сигнал, тъй като домашното насилие често остава скрито, а реалните му измерения са значително по-големи. Почти една трета (32.3%) от анкетираните признават, че проблемът е съществен, но не непременно критичен. Това показва частично осъзнаване, което може да бъде основа за по-нататъшно образование и ангажираност.

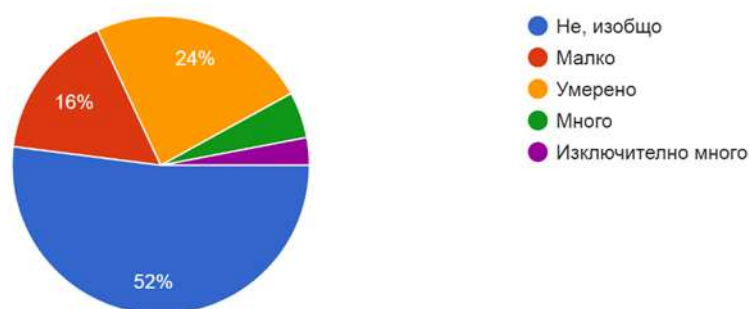
22.2% ясно виждат домашното насилие като сериозен национален проблем, което е важна и подкрепяща позиция. Тя вероятно включва хора с личен или професионален

досег до темата. Почти 1 от 10 участници е избрал отговор „изключително много“, което не е изненадващо, предвид сериозността на проблема. Тези хора възприемат проблема с домашното насилие като спешен приоритет на национално ниво.

Графика 16

16. Възприемате ли домашното насилие като проблем в район Кремиковци?

100 responses

Възприятието за домашното насилие в район Кремиковци е ниско до умерено, което може да прикрива реални случаи и нужда от подкрепа. Над половината от участниците в анкетата (52%) не възприемат домашното насилие като проблем. Причината за тези отговори най-вероятно се корени в стигма и прикриване на темата. Почти една четвърт (24%) признават, че домашното насилие съществува, но не го смятат за сериозен проблем. Само малка част от отговорилите (8%) смятат, че домашното насилие е сериозен проблем.

Отговорите на този въпрос са обезпокоителни, особено когато реалността е различна от общественото възприятие. Важно е да се отбележи, че това не е частен случай за район Кремиковци. Множество изследвания от различни държави показват, че домашното насилие може да остане скрито не само защото жертвите мълчат, но и защото общностите избират мълчанието, създавайки култура, в която насилието се толерира или пренебрегва.

Проект „Събери сили и кажи STOP на насилието“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община – Програма „Европа“ 2025 от Българско училище за политика „Димитър Паница“, в партньорство с район Кремиковци и Народно читалище „Михаил Гелев 1926“, Челопечене.

Сравнението на данните от двете графики доказва, че анкетираният не желаят да признаят, че и в тяхната общност има проблем с домашното насилие. На национално ниво, 67,7% от участниците възприемат домашното насилие като поне умерен проблем (умерено, много, изключително много). В район Кремиковци, само 32% го възприемат като такъв, което е значително по-нисък резултат. Разликата в отричането на проблема е дори по-осезаема – 0% на национално и 52% на местно. Силно обезпокоени за проблема в България са 23% от анкетираният, а в район Кремиковци само 8%. Резултатите доказват нуждата от целенасочени кампании на местно ниво, които да повишат осведомеността и да покажат, че проблемът съществува и не трябва да бъде прикрит.

Същата тенденция е видима и в графика 17. Огромното мнозинство от отговорилите жени лидери (72%) не се чувстват уверени да оценят ситуацията с домашното насилие в район Кремиковци. Този отговор не е просто израз на несигурност, а е симптом на по-дълбок проблем, а именно прикриване и отказ да се признае домашното насилие като социален приоритет в мястото, където анкетираният живеят и или работят. Причините за това може да са няколко:

- Съзнателно прикриване – жените лидери не искат да признаят, че проблем съществува в тяхната общност, защото това би хвърлило сянка върху местната среда или върху самите тях.
- Страх от загуба на авторитет – дори анонимно, откритото признаване на проблема може да се възприеме като „слабост“ или неуспех в лидерската им роля.
- Личен опит или близост до проблема – някои може да са пряко или косвено засегнати от насилие и да избират отговора „Не мога да преценя“ като защитен механизъм.
- Социален и институционален натиск – нежелание да се противопоставят на обществените нагласи или институциите, които често negliжират проблема.

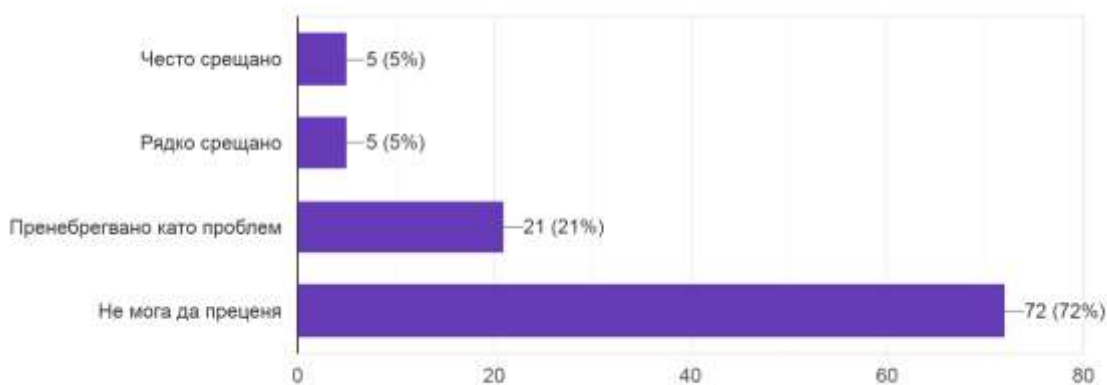
Почти една четвърт от участниците в анкетата (21%) смятат, че домашното насилие съществува, но не се третира сериозно. Това говори за институционална и обществена апатия, което може да задълбочи проблема и подчертава нуждата от по-активна намеса на местната власт, НПО и медии.

Само малка част от участниците в анкетата („Често срещано“ и „Рядко срещано“ – по 5%) имат ясно мнение за честотата на домашното насилие в Кремиковци. Това доказва, че реалният мащаб на проблема остава неясен или прикрит за повечето хора. Основният проблем не е само в самото насилие, а в липсата на видимост, разговор и ангажираност.

Графика 17

17. Смятате ли, че в район Кремиковци домашното насилие е:
100 responses.

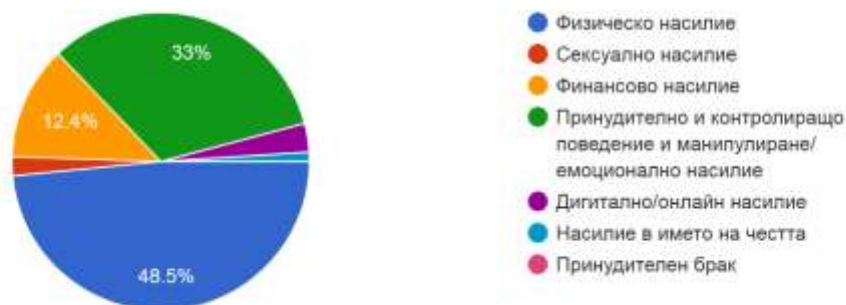

Жените лидери в район Кремиковци разпознават предимно физическото и емоционалното насилие, като обръщат по-малко внимание на по-скритите форми като финансово, дигитално или сексуално насилие. Почти половината от анкетираните (48,5%) смятат, че физическото насилие е най-разпространено в район Кремиковци. Причината за това е, че видимите и директни форми на насилие са най-лесно разпознаваеми от обществото. Втората най-често посочвана форма, което е показателно за нарастващо обществено осъзнаване относно психологическите аспекти на насилието е емоционално насилие/контролиращо поведение с 33%. Този тип насилие често остава скрит, но има дългосрочни последици върху психиката и самочувствието на жертвата. 12.4% от анкетираните са посочили финансовото насилие като най-често срещано в район Кремиковци. Това е показател, че има осъзнаване, че икономическият контрол е форма на насилие, но вероятно съществуват множество случаи, които не се

докладват, защото не се възприемат като „насилие“ в традиционния смисъл. Останалите форми на домашно насилие съставляват общо 6.1% от отговорите в анкетата. Те включват сексуално насилие, което обхваща действия без съгласие и често остава скрито поради срам и страх. Много често то е обвито в табу. Много хора се страхуват да говорят за него, дори когато го разпознават. Жертвите често се чувстват виновни или се притесняват от общественото мнение, което води до мълчание и подценяване. Дигиталното/онлайн насилие се проявява чрез контрол и тормоз посредством технологии. То е сравнително ново явление и много хора не го възприемат като „истинско“ насилие. Насилието в името на честта и принудителният брак често се прикриват като „традиции“ или „семеини решения“. В някои общности се счита за нормално родителите да решават съдбата на децата си, което прави жертвите невидими за системата. Тези форми на насилие са по-малко видими и често се случват в затворени среди. Хората може да не ги разпознават като насилие, особено при липсата на физическа агресия. Докладването на сексуално или културно обусловено насилие може да доведе до отмъщение, изолация или загуба на подкрепа от семейството. Това кара много жертви да замълчат, дори когато осъзнават проблема.

Графика 18

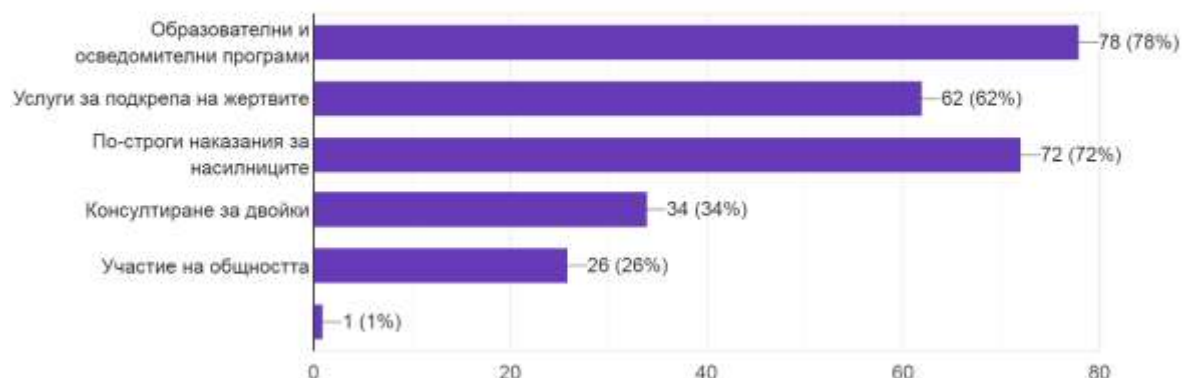
18. Според Вас, коя е най-често срещаната форма на домашно насилие в район Кремиковци?
97 responses

Графика 19

19. Какво според вас може да се направи, за да се предотврати домашното насилие? (може да изберете повече от един отговор)

100 respondents

Макар и мнозинството от анкетирани жени лидери да отрича наличието на проблем с домашното насилие в район Кремиковци, те ясно осъзнават, че то изисква комплексен подход. Като подходяща мярка най-силно се открояват образованието, правосъдието и подкрепата за жертвите. „Образование и осведоменост“ с 78% е най-често посочваната мярка за справяне с домашното насилие, което показва, че анкетираните вярват в силата на превенцията чрез знание. Високият процент за по-строги наказания (72%) показва общественото желание за по-решителна правна реакция. Над половината от участниците (62%) разпознават нуждата от практическа помощ за жертвите. Част от жените лидери (34%) вярват, че работата с двойките може да предотврати ескалация. Това е подходящо при ранни признаци на токсична динамика, но не е приложимо при вече установено насилие. Макар и с по-нисък процент (26%), участието на общността е важен елемент за устойчива промяна.

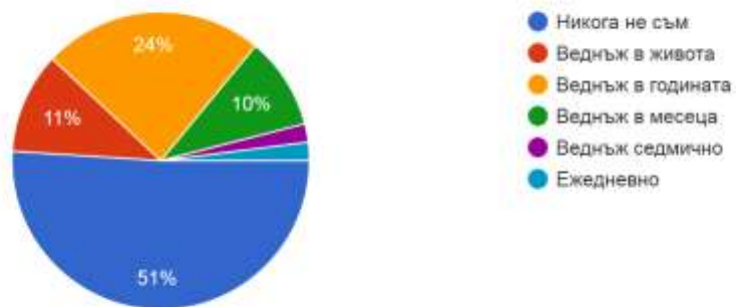
Над половината от участниците в анкетата (51%) твърдят, че никога не са срещали жертва на домашно насилие. Обяснение на този резултат може да са скрития характер на проблема, липса на осведоменост или умения за разпознаване и отново социална стигма, която кара хората да мълчат. Почти една четвърт (24%) се сблъскват с жертва поне веднъж годишно, което показва, че домашното насилие присъства в живота на мнозина, макар и не системно. 11% отговарят с „Веднъж в живота“, което е рядко на

фона на професионалния опит на анкетиранияте, но все пак показателно за това, че темата не е напълно непозната. Особено тревожен е фактът, че 14% от анкетиранияте срещат ежемесечно, седмично или дори ежедневно.

Графика 20

20. Колко често срещате жертви на домашно насилие?

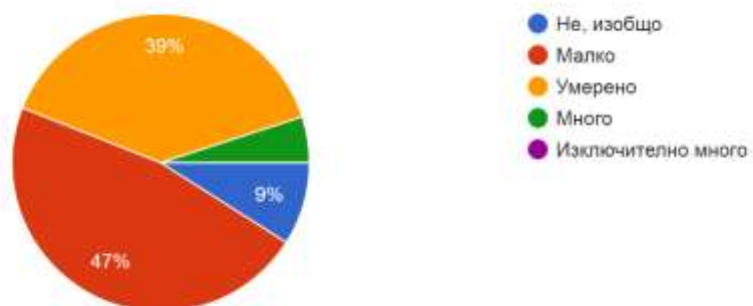
100 responses.

Графика 21

21. Доколко знаете как да помогнете на жертва на домашно насилие?

100 responses.

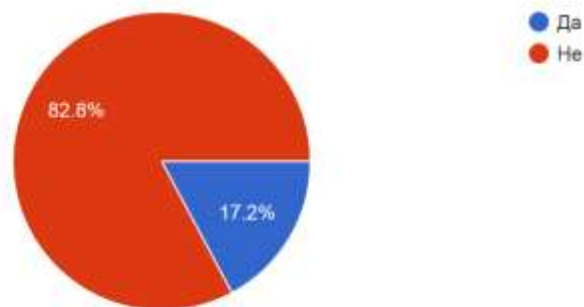

56% от участниците (47% + 9%) признават, че знаят „малко“ или „изобщо не“ как да помогнат на жертва на домашно насилие. Това е тревожен сигнал за липса на достатъчна информираност. 39% се чувстват „умерено“ подготвени, което е добра основа, но все още показва нужда от допълнителна подкрепа и обучение. Само 5%

твърдят, че знаят „много“, а никой не е избрал „изключително много“. Това подсказва, че хората не се възприемат като напълно компетентни в тази област. От изключителна важност е жените лидери да знаят не само какво представлява домашното насилие, но и как да действат, към кого да се обърнат, как да подкрепят жертвата, какво да избягват. Огромното мнозинство от анкетираните (82.8%) не са оказвали помощ на жертва на домашно насилие. Само малка част (17.2%) са оказвали помощ, което е показателно за ниска активност, но също така и за потенциал за развитие на гражданска ангажираност. Въпреки че резултатите от графика 7 показват, че 86% от хората вярват, че домашното насилие има сериозни последици, само 17% реално са помогнали. Това разминаване между осъзнаване и действие е критично и показва нужда от обучение как да се реагира безопасно и ефективно, създаване на леснодостъпни ресурси и канали за подкрепа и насърчаване на култура на активна съпричастност.

Графика 22

22. Помагала ли сте на жертва на домашно насилие?
99 responses

Много малка част от анкетираните (6.1%), които са предприели действия, са видели реален резултат. Това е ценен показател, че помощта може да бъде ефективна, но вероятно при специфични условия и когато жертвата има достъп до ресурси, подкрепа и безопасна среда. Споделените реални резултати са:

- Физическо отделяне и безопасност - Това показва, че достъпът до жилище и подкрепа за напускане са решаващи за реална промяна.

Проект „Събери сили и кажи STOP на насилието“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община – Програма „Европа“ 2025 от Българско училище за политика „Димитър Паница“, в партньорство с район Кремиковци и Народно читалище „Михаил Гелев 1926“, Челопечене.

- Психологическа трансформация - Това е възможно само когато жертвата получи емоционална подкрепа, сигурност и време за възстановяване.
- Раздяла - Този отговор е ясен знак за прекратяване на токсична връзка, което често е първата стъпка към възстановяване. Важно е да се отбележи, че раздялата не винаги е лесна или безопасна и изисква планиране и подкрепа.

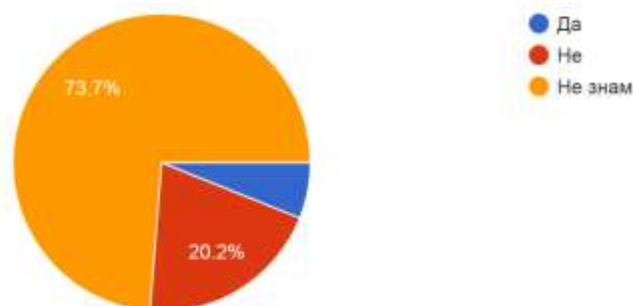
Макар ниския процент дали положителен отговор, всички посочени резултати са значими и трансформиращи. Те показват, че помощта може да бъде ефективна, когато е съчетана с достъп до ресурси (жилище, консултации, правна помощ), емоционална подкрепа и насърчаване на автономията и сигурна среда за вземане на решения.

Причините за липсата на резултат при останалите може да са:

- Сложността на ситуацията – жертвите често се връщат при насилника поради страх, зависимост или липса на алтернатива.
- Недостатъчна институционална подкрепа.
- Неподходящи или неефективни интервенции.

Графика 23

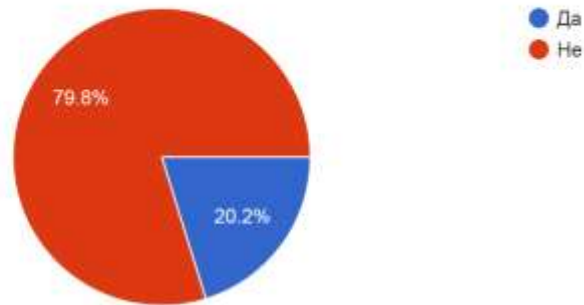
23. Имаше ли реален резултат от действията ви (напр. жертвата напусна насилника)?
99 responses

Графика 24

24. Случвало ли ви се е да предложите помощ на жертва на домашно насилие, но тя да бъде отказана?

99 responses

Почти 4 от 5 участници (79.8%) не са се сблъскали с отказ от помощ, което може да се интерпретира по няколко начина:

- Мнозинството не са предлагали помощ, което съвпада с предишната графика, където 82.8% казват, че не са помагали на жертва.
- Когато помощ е предложена, тя е била приета, което е положителен знак за доверие и готовност за промяна.

Една пета от участниците (20,2%) са предложили помощ, но тя е била отказана. Това е важен детайл, който показва:

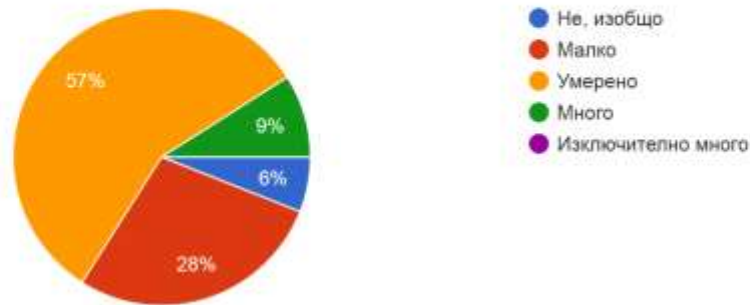
- Сложността на ситуацията на жертвата – страх, зависимост, срам, липса на алтернатива.
- Психологически бариери – жертвата може да не се чувства готова да напусне или да се довери.
- Недоверие в системата или в човека, който предлага помощ

Отказът от помощ не означава липса на нужда, а често е резултат от дълбоки вътрешни и външни пречки.

Графика 25

25. Доколко знаете къде да намерите ресурси или услуги за подкрепа на жертви на домашно насилие?

100 responses

Най-голямата група от респонденти (57%) се определя като „умерено“ информирана относно това къде могат да се намерят ресурси или услуги за подкрепа на жертви на домашно насилие. Това е положителен знак, който подсказва, че повече от половината участници имат базова представа и вероятно знаят поне една организация или институция, към която могат да се обърнат. Въпреки това, „умереното“ ниво на знание често означава несигурност в конкретни действия. Например, как точно да се свържат с тези услуги, какво да очакват, или как да насочат жертвата по най-ефективен начин. Следващата по големина група с 28% посочва, че знае „малко“, което говори за ограничена осведоменост. Тези хора може би са чували за проблема, но не знаят конкретни места, контакти или механизми за подкрепа. Това е значителен дял, който показва нужда от по-достъпна и видима информация в обществото. Само 9% от респондентите се чувстват „много“ информирани, което означава, че имат добра представа къде да намерят помощ и вероятно са запознати с конкретни услуги, организации или процедури. Това е сравнително нисък процент, което подсказва, че дори сред ангажираните хора липсва широко разпространено знание. Най-малката група — 6% — заявява, че „изобщо“ не знае къде да търси ресурси, което е тревожен сигнал. В реална ситуация тези хора биха били напълно безпомощни, дори и да искат да помогнат. Нито един респондент не е избрал отговора „изключително много“, което

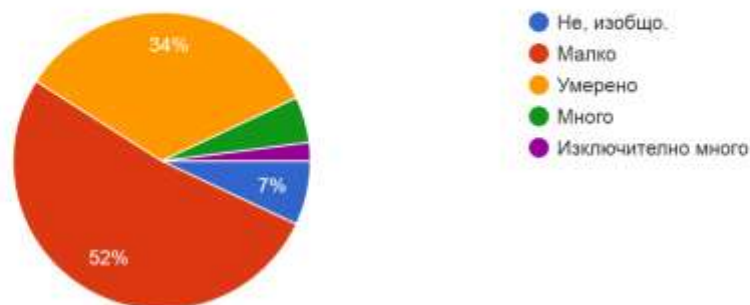
показва, че няма хора, които се възприемат като напълно компетентни или експертни в тази област. Тези данни ясно показват, че макар повечето хора да имат известна представа, липсва дълбока и практическа информираност. Това създава риск в реални ситуации, когато бързата и точна реакция е от решаващо значение.

Повечето хора не се чувстват достатъчно подготвени да разпознаят жертва, която не говори открито, въпреки че това е често срещан сценарий. Това създава реална опасност жертвите да останат незабелязани и без подкрепа (Графика 26). Над половината от участниците (52%) признават, че имат ограничени познания за това как да разпознаят жертва, която не споделя. Това е показателно за липса на обучение по темата, както и за трудността да се разпознаят скрити сигнали като промени в поведението, изолация, страх или тревожност без видима причина. Почти една трета от анкетираните (34%) се чувстват донякъде уверени, което е добра основа за допълнително обучение. Тази група вероятно има обща представа за признаците, но не е сигурна как да действа или интерпретира ситуацията. Само малка част от участниците (7%) се чувстват силно уверени, което показва, че експертното ниво на разпознаване е рядкост. Други 7% нямат абсолютно никаква представа как да разпознаят жертва, което е тревожен сигнал.

Графика 26

26. Доколко знаете как да разпознаете жертва на домашно насилие ако той/тя не сподели с вас?

100 responses

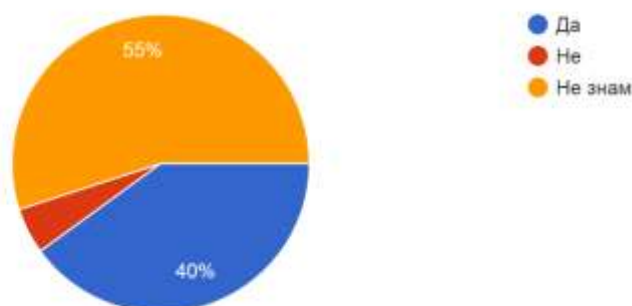

Над половината от респондентите (55%) не са сигурни дали жертвите проявяват разпознаваемо поведение. Това отново демонстрира несигурност и липса на знания относно психологическите и поведенчески сигнали, които често съпътстват жертвите на насилие. Значителна част от анкетиранияте (40%) вярват, че жертвите могат да бъдат разпознати по поведението си, което е обнадеждаващо. Това предполага някакво ниво на осведоменост, но не гарантира, че хората знаят как да реагират или какво точно да търсят. Тази група може да бъде активно ангажирана в превенцията, ако получи допълнителна подкрепа и обучение. 5% смятат, че жертвите не проявяват разпознаваемо поведение, което може да отразява скептицизъм към идеята, че насилието оставя външни следи или убеждение, че жертвите успешно прикриват страданието си.

Графика 27

27. Смятате ли, че жертвите на домашно насилие проявяват поведение, по което могат да бъдат разпознати?

100 responses

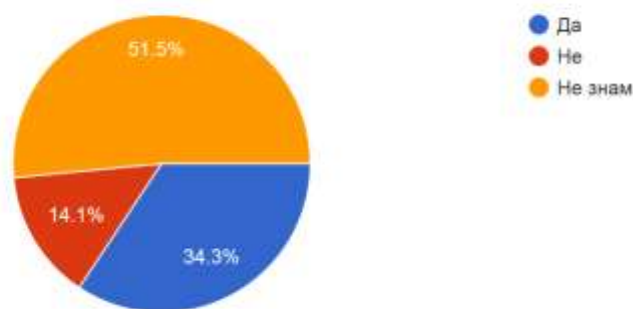
Над половината от участвалите в анкетата (51.5%) не са сигурни дали съществува типичен профил на насилника, което е доказателство за липса на информация или противоречиви представи. В действителност насилниците могат да бъдат от всякакви социални, образователни и професионални среди. Една трета от участниците (34.3%) вярват, че домашният насилник има типичен профил. Важно е да се отбележи, че макар

да съществуват повтарящи се модели, няма универсален „типаж“. Насилието може да бъде извършвано от хора, които външно изглеждат „нормални“ или дори харизматични. Малка част от анкетираните (14,1%) категорично отхвърлят идеята за типичен профил, което отразява разбиране, че всеки човек е способен на насилие при определени обстоятелства или че насилниците са твърде разнообразни, за да бъдат категоризирани.

Графика 28

28. Смятате ли, че домашният насилник има типичен профил?

99 responses

Резултатите от отговорите, представени в графика 29, разкриват разнопосочна картина на общественото отношение към темата за домашното насилие в Кремиковци. Най-голямата група (55%) от анкетираните се чувстват „умерено удобно“ да обсъждат проблема публично. Това подсказва, че макар темата да не е напълно табу, все още съществува известна резервираност и несигурност. Хората може би са склонни да говорят, но само в определени контексти (например сред близки, в затворени групи или при наличие на доверие).

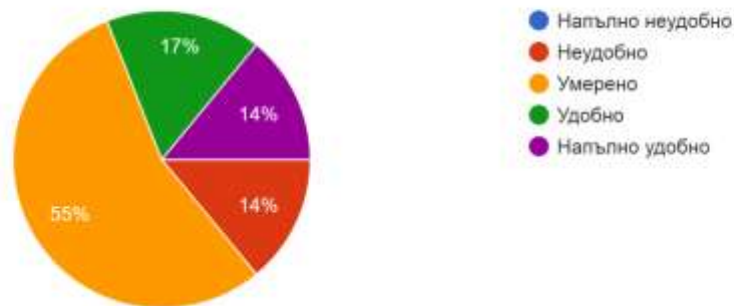
Следващите 17% се чувстват „удобно“, което е положителен знак, че част от общността е отворена към открит диалог. Още 14% се определят като „напълно удобно“ настроени, което показва, че има хора, които са готови да говорят свободно и без притеснение. За съжаление те все още са малцинство.

От друга страна, 14% от участниците се чувстват „неудобно“, което означава, че за тях темата е трудна, вероятно поради лични преживявания, страх от осъждане или липса на подкрепа. Макар този процент да не е доминиращ, той не бива да се пренебрегва, защото показва, че все още има бариери пред свободното изразяване.

Графика 29

29. Колко удобно се чувствате публично да обсъждате проблеми, свързани с домашно насилие в район Кремиковци?

100 responses

Над половината от анкетираните жени лидери (58%) се чувстват донякъде уверени да комуникират случай на домашно насилие по щадящ за жертвата начин (Графика 30). Това говори за самооценка за притежания на основни познания, но липса на практически умения или опит. Почти една четвърт (22%) признават, че имат ограничени знания, което е сигнал за нужда от базово обучение и насоки. Тази група може да се чувства несигурна как да говори без да навреди на жертвата, например чрез разкриване на лични данни, неподходящ тон или език и пренебрегване на психологическата уязвимост. Само малка част от респондентите (13%) се чувстват достатъчно уверени, което вероятно включва хора с професионален опит като социални работници, психолози, активисти. Това показва, че експертното ниво на комуникация е рядкост, но наличието му е ценно за изграждане на добри практики. 7% отговарят с „Не, изобщо“, което показва, че нямат никаква представа как да комуникират по темата, което е рисково, особено ако се наложи да реагират в реална ситуация.

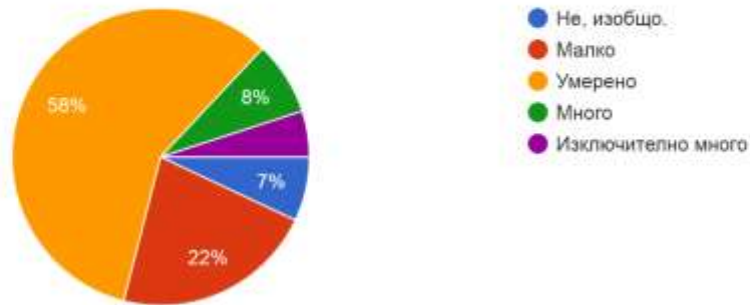

Проект „Събери сили и кажи STOP на насилието“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община – Програма „Европа“ 2025 от Българско училище за политика „Димитър Паница“, в партньорство с район Кремиковци и Народно читалище „Михаил Гелев 1926“, Челопечене.

Графика 30

30. Доколко знаете как да комуникирате публично случаи на домашно насилие по щадящ за жертвата начин с други заинтересовани страни?

100 responses

Проект „Събери сили и кажи STOP на насилието“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община – Програма „Европа“ 2025 от Българско училище за политика „Димитър Паница“, в партньорство с район Кремиковци и Народно читалище „Михаил Гелев 1926“, Челопечене.

2. Анализ на резултати от фокус група

В проведената на 12 септември 2025 година фокус група бяха изследвани ключови въпроси, възникнали от анализа на резултатите от анкетните карти. В нея се включиха 9 жени, работещи в различни отдели на районна администрация Кремиковци. Активността по време на срещата беше задоволителна. От деветте участнички активно се включиха около 4 дами, докато останалите предпочетоха по-пасивна роля. Това е обичайно явление при обсъждане на чувствителни и социално „неудобни“ теми. Силна страна на подбора на участници беше разнообразието (различна експертиза, различна възраст и социален опит). Тези фактори допринесоха за наличието на разнообразни гледни точки и създадоха потенциал за богата дискусия.

По време на анализа на проведената фокус група бяха идентифицирани няколко основни фактора, които вероятно са повлияли върху по-ниската активност на част от участничките:

1. Социална чувствителност и непопулярност на темата

Домашното насилие и насилието като цяло остават тема, която е „табу“ за много хора и не се обсъжда свободно в обществото. Това води до чувство на неудобство и несигурност у част от участничките, които се колебаят да споделят лични преживявания или мнения.

2. Липса на опит в дискусии по чувствителни теми

Някои участнички нямат предишен опит в структурирани групови дискусии по социално значими въпроси. Това предизвиква колебание и несигурност в изразяването на лични позиции и идеи.

3. Липса на доверие между участничките

Чувството за риск от разкриване на лична или професионална информация затруднява свободния диалог. Недостатъчната предварителна подготовка за изграждане на доверие ограничава активното участие.

4. Лични преживявания и емоционални бариери

Темата за домашното насилие може да е лично чувствителна за някои участнички, което води до отказ от споделяне. Емоционалният дискомфорт блокира участието и/или предизвиква пасивност по време на дискусията.

5. Фактът, че срещата беше записвана

Проект „Събери сили и кажи STOP на насилието“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община – Програма „Европа“ 2025 от Българско училище за политика „Димитър Паница“, в партньорство с район Кремиковци и Народно читалище „Михаил Гелев 1926“, Челопечене.

Наличието на запис може да засили усещането за формалност и контрол. Това създава допълнителна пречка за откровеност и свободно изразяване на мнение.

6. Комбинация от фактори

По-ниската активност не се дължи само на един фактор, а на комбинация от социална, емоционална и техническа среда. Разбирането на тези фактори е ключово за планирането на бъдещи срещи и подобряване на методиката на фокус групи по подобни теми.

По време на фокус групата участничките формулираха редица конкретни и практически предложения, които да бъдат използвани за планиране на инициативи по превенция на домашното насилие в район Кремиковци. На първо място се очерта необходимостта от системни информационни кампании на местно ниво. Те следва да се провеждат редовно и да бъдат насочени към различни възрастови групи жени, като се използват разнообразни комуникационни канали – местни медии, социални мрежи, училища и обществени институции. Основен акцент в тези кампании трябва да бъде разширяването на знанията за признаците на домашното насилие и за наличните услуги за подкрепа.

Друго важно направление е изграждането на партньорства с граждански организации и експерти с доказан опит в работа на терен. Тези партньорства могат да съдействат за организирането на обучения, обществени събития и кампании, насочени към повишаване на обществената чувствителност по темата, както и за по-ефективното включване на родители и младежи в превантивни дейности.

Особено внимание бе отделено на училищата и младежките организации, които се възприемат като ключова среда за дългосрочна промяна на нагласите. Предложенията включват провеждането на образователни инициативи и събития с участието на учители и ученици, разширяване на подобни програми и извън района за по-широк обмен на успешни практики, както и разработване на активности, свързани с обучение по комуникация, разрешаване на конфликти и социални умения.

Участничките подчертаха и необходимостта от изработването на подробна карта на достъпните услуги за жертвите на насилие, както и на програмите за работа с извършители. Тя трябва да бъде леснодостъпна, да се разпространява както чрез

Проект „Събери сили и кажи STOP на насилието“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община – Програма „Европа“ 2025 от Българско училище за политика „Димитър Паница“, в партньорство с район Кремиковци и Народно читалище „Михаил Гелев 1926“, Челопечене.

информационни бюра и местни организации, така и чрез онлайн платформи и училища, като се поддържа винаги актуална и надеждна.

Важен акцент беше поставен и върху организирането на неформални срещи тип „Кафене“, където жените да могат да споделят опит и идеи в доверителна и сигурна среда. За да бъдат тези срещи максимално ефективни, се препоръчва модеризирането им от специалисти, които да подпомагат конструктивния диалог и да насочват към практични решения. Местата, на които се провеждат срещите, трябва да бъдат познати и удобни за участничките, за да се гарантира тяхната ангажираност и чувство за безопасност.

Всички тези предложения формират стабилна база за разработването на дългосрочни и устойчиви стратегии за превенция на насилието в район Кремиковци, като моделът може да бъде адаптиран и за прилагане в други общини според специфичния местен контекст и ресурси.

Обратната връзка от участничките показва както личната значимост на темата, така и професионалната им оценка на процеса. Срещата бе оценена като особено полезна, тъй като предостави възможност за дискусия по теми, които рядко намират място в публичното пространство. Участничките изразиха удовлетворение от възможността да обменят мнения, което допринесе за по-доброто разбиране на проблемите и потенциалните решения. Фокус групата бе възприета и като продуктивна, тъй като доведе до формулиране на конкретни идеи и предложения за бъдещи активности по темата. В хода на дискусията бяха идентифицирани ключови области за намеса и потенциални партньорства, които могат да послужат за основа на бъдещи инициативи. Особено ценно бе, че разговорът позволи поставянето на лични въпроси в по-широк обществен контекст. Това насърчи участничките да разглеждат домашното насилие не само като индивидуален проблем, а като сериозно обществено предизвикателство, което изисква колективни усилия и ангажираност. Срещата предостави и възможност за екипна работа и развитие на нови компетенции. За мнозина специалисти от различни отдели това беше първи опит за съвместна работа по тема, която досега не е била включена в общинската политика. Участничките отчетоха подобряване на екипните умения, на способността за ефективна комуникация и на обмена на опит между отделите.

Проект „Събери сили и кажи STOP на насилието“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община – Програма „Европа“ 2025 от Българско училище за политика „Димитър Паница“, в партньорство с район Кремиковци и Народно читалище „Михаил Гелев 1926“, Челопечене.

В допълнение жените изразиха желание да участват в бъдещи инициативи и да прилагат наученото в ежедневноста си работа. Те подчертаха, че чувството за общност и взаимна подкрепа е ключов фактор за успешното внедряване на мерки за превенция на насилието. Тези наблюдения и обратна връзка потвърждават, че дори при ограничено участие, организирането на подобни фокус групи е стойностен инструмент за изграждане на стратегии, за обучение и за повишаване на обществената чувствителност към темата.

3. Заключение

Резултатите от проведените анкетно проучване и фокус група показват, че домашното насилие в район Кремиковци остава недостатъчно разпознато, слабо обсъждано и рядко ефективно адресирано. Въпреки че има желание за помощ, липсват знания, умения и културна среда, които да насърчават открит диалог и действия. Поради тази причина инициативите за превенция на домашното насилие трябва да бъдат устойчиви, системни и локално адаптирани, като същевременно включват разнообразни социални групи. Това ще допринесе за по-широко обществено разбиране, по-добра подкрепа за жертвите и по-ефективни политики на местно ниво.

Жителите на по-малки и „затворени“ населени места често срещат значителни трудности да говорят открито за домашното насилие. Това се дължи на комбинация от социални, културни, психологически и структурни фактори. В малките общности всички се познават, което увеличава социалния натиск и усещането за обществено осъждане. Много жертви се страхуват от клюки, загуба на репутация или загуба на доверието на съседите, а съществува и силната очакваност, че проблемите в семейството трябва да се пазят „вътре“. Липсата на анонимност и конфиденциалност допълнително възпрепятства откровеното споделяне, тъй като споделяната информация може да достигне до роднини, съседни или дори насилника.

Културните и традиционни нагласи също играят важна роля. В някои общности домашното насилие се възприема като личен семеен въпрос, а жените се подтикват да „търпят“ или да пазят семейството от намеса на външни лица. Страхът от последствия, включително ескалация на насилието или непредвидена реакция от институции, също блокира желанието за споделяне. Липсата на доверие към местните органи на реда,

Проект „Събери сили и кажи STOP на насилието“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община – Програма „Европа“ 2025 от Българско училище за политика „Димитър Паница“, в партньорство с район Кремиковци и Народно читалище „Михаил Гелев 1926“, Челопечене.

социалните служби или администрацията, съчетана с ограничен достъп до информация и услуги, допълнително намалява активността на жертвите. В малките населени места рядко се провеждат кампании, обучения или инициативи, които да информират жителите за правата им и наличните ресурси за помощ.

Психологическата изолация, чувство на самота и липсата на подкрепяща среда също затрудняват откритото говорене за проблема. Жертвите често се чувстват сами и несигурни, което води до потискане на преживяванията им. В резултат на всички тези фактори, говоренето за домашно насилие в по-малките и „затворени“ общности остава ограничено и изисква специфични подходи за преодоляване на бариерите, включително доверителни срещи, анонимни канали за сигнализиране, локални информационни кампании и активно включване на граждански организации, които познават специфичния контекст на общността.

4. Препоръки

4.1. Образователни кампании за разпознаване на жертви и насилници

Една от най-важните стъпки за превенция на домашното насилие е осигуряването на широк достъп до знания за неговите проявления и последствия. Образователните кампании следва да бъдат насочени както към обществеността, така и към конкретни целеви групи – жени, младежи, родители, учители и институционални представители. Те трябва да акцентират върху уменията за разпознаване на ранните признаци на насилие, идентифицирането на рискови ситуации и повишаването на чувствителността към жертвите. По този начин се изгражда култура на нетърпимост към насилието и се създава основа за навременна реакция и подкрепа.

4.2. Обучения за етично и щадящо комуникиране

Успешната превенция изисква изграждане на умения за ефективно и ненасилствено общуване. Обученията трябва да бъдат насочени както към експертите (социални работници, педагози, медицински специалисти, представители на институциите) така и към общността като цяло. В тях следва да се включат теми като активното слушане, уважението към личните граници, управление на конфликти и развитие на емпатия. Подобен подход не само подпомага изграждането на по-здравословни отношения, но и

Проект „Събери сили и кажи STOP на насилието“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община – Програма „Европа“ 2025 от Българско училище за политика „Димитър Паница“, в партньорство с район Кремиковци и Народно читалище „Михаил Гелев 1926“, Челопечене.

създава модели на поведение, които могат да бъдат възприети и предадени в семейството, училището и работната среда.

4.3. Създаване на безопасни пространства за споделяне

Жертвите на домашно насилие често остават изолирани поради страх, срам или липса на доверие в институциите. Създаването на защитени и доверителни пространства както физически, така и виртуални е ключов фактор за преодоляване на тази изолация. Това могат да бъдат групи за взаимопомощ, тематични срещи тип „кафене“, консултативни центрове или онлайн платформи, където жените и уязвимите групи да могат да споделят своите истории и да получат подкрепа. Безопасните пространства трябва да бъдат модерирани от специалисти, които да насочват към услуги и да подпомагат конструктивния диалог.

4.4. Разширяване на достъпа до ресурси и услуги

Ефективната превенция и подкрепа са немислими без достъп до качествени ресурси и услуги. Това включва консултативни центрове, кризисни линии, психологическа и юридическа помощ, програми за работа с извършители, както и социални и здравни услуги. Важно е те да бъдат ясно обозначени и популяризирани чрез информационни кампании. Равният достъп трябва да се гарантира и за жени от малки населени места, малцинствени групи или хора в уязвимо социално положение.

4.5. Активиране на местната общност и институции

Дългосрочният успех на мерките за справяне с домашното насилие зависи от ангажираността на цялата общност. Необходимо е активно включване на местната власт, образователни институции, здравни и социални услуги, неправителствени организации и самите граждани. Организирането на съвместни инициативи, обществени форуми, обучения и доброволчески дейности може да засили чувството за принадлежност и споделена отговорност. По този начин се изгражда устойчива мрежа за подкрепа, която не само реагира на вече възникнали случаи, но и съдейства за създаването на среда, в която насилието е недопустимо.

